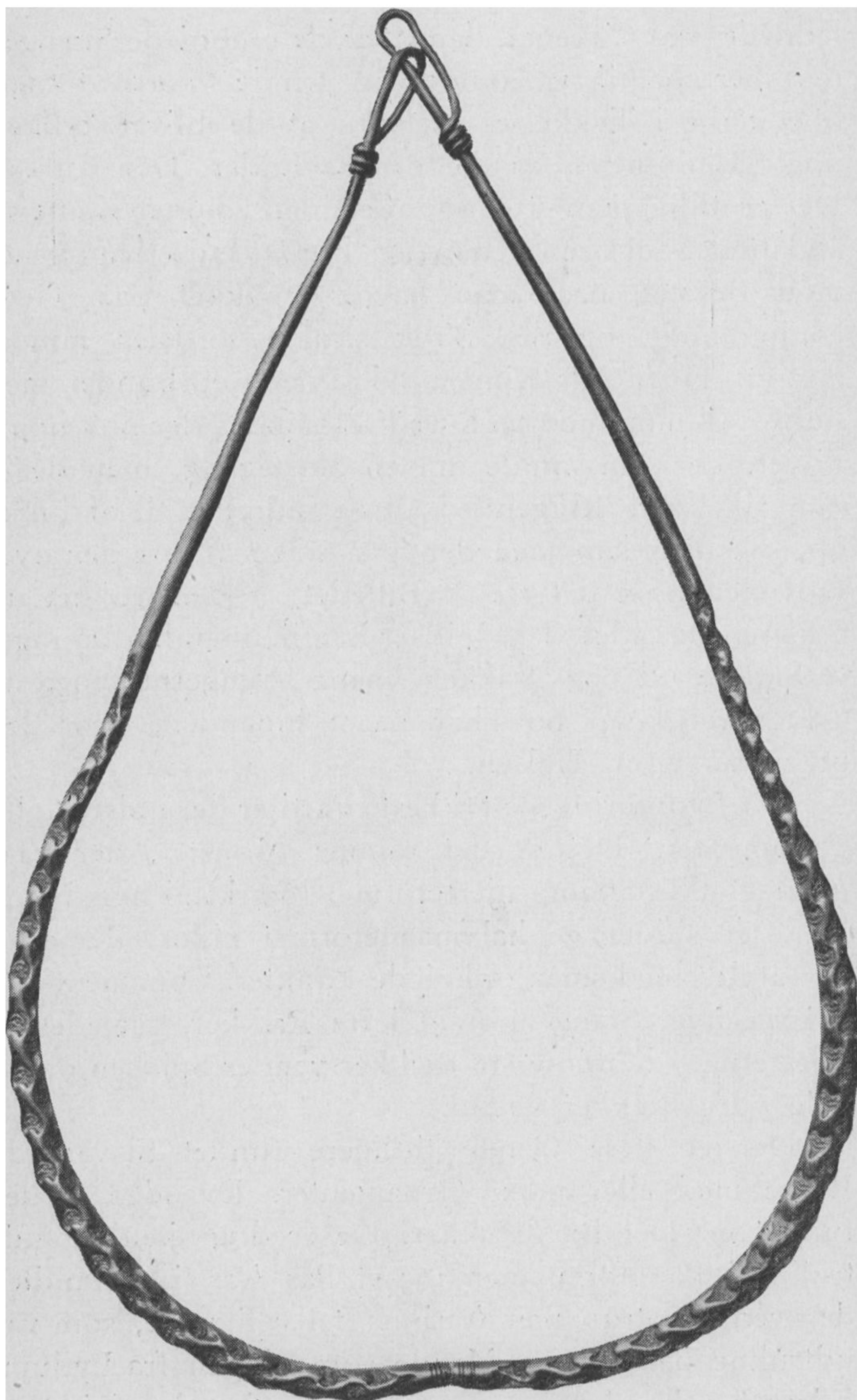

Guldfundet paa Lydum Hede.

I Foraaret 1937 gik Gaardejer Johannes Højs Karl, Harry Mortensen fra Lydum, og harvede paa et Stykke nybrudt Hedejord ude paa Lydum Hede, hvor der for første Gang var saaet Korn. Da opdagede han, at der slæbte noget gult paa en Harvetand. Han troede, at det var Halm, som var ført derud med Gødningen, løftede Harven og drev videre. Da han havde vendt og i næste Omgang kom ud for Stedet, saa han, at det blinkede gyldent. »Det er ikke Halm«, tænkte han, standsede og tog det op. En underlig tung Genstand laa i hans Haand. Hvad det var, vidste han ikke, men tog den med hjem til sin Husbond. Han kunde heller ikke sige, hvad det var. Efter en Tids Forløb tog Johannes Høj over og viste den til Lærer Kristensen, Lunde, der straks sagde, at det var Danefæ af stor Værdi, en skøn og ejendommelig Halsring fra den germanske Jernalder. Dens Alder var en 13—1400 Aar. Derpaa indsendte Kristensen Guldsmykket til Nationalmuseet. Statsguardeinen fandt, at dets Vægt var 170,6 gr og dets Guldholdighed 825 ‰, hvorfor dets Metalværdi kunde bestemmes til 703 Kr. 70 Øre. Museet forhøjede dette Beløb til 750 Kr., idet det gav Finderen en Dusør.

Naar Ringen var saa let at bestemme, selv for en Amatør, skyldtes det dens karakteristiske Form

og dens Ornamenter. Den bestaar af to massive, ensdannede Guldstænger, der i Nakkedelen er sammenleddede ved Øskener, dannet af de ombøjede Stænger, der her bagtil er tynde og trinde. Fortil tiltager Stængerne i Tykkelse, saaledes at de bliver tykkest nogle Centimeter fra de forreste Ender. Den forreste Del er tillige kantet paa Undersiden, dog er Kanterne afglattede, og en temmelig bred Flade har vendt mod Brystet, naar man havde Smykket paa. Guld er jo tungt, og dets Tryk skulde fordeles mindst muligt. Fortil har Ringen ikke været forbundet med Lukke. 4 mm ind paa hver Ende findes der nok nogle Linier, der kan minde om en Skruegang, men de er kun til Pynt. Ringen er altsaa indrettet til at lukke op, saa man kan tage den paa uden at føre den over Hovedet. Som det ses af Billedet, er den trukket ud i Pæreform, idet den spidser bagtil. Den har da raget et Stykke ud bag Nakken, mens Stængernes forreste Ender vel knap nok har naaet hinanden, naar den blev baaret om Halsen.

Paa Lydumringens tykkeste Parti er der indstemplet Ornamente. Det er det samme Mønster, der gaar igen: et lille aflangt hjerteformet Mærke, i hvis brede Del der sidder en halvmaaneformet Figur, der atter er udfyldt med smaa ophøjede Punkter. Ornamenterne er paa hver Stang anbragt i tre Rækker, saaledes at Hjerterne i de midterste Rækker vender Spidsen opad, i de ydre Rækker nedad.

Der er flere Gange tidligere fundet tilsvarende Ringe med eller uden Ornamente. Desuden er der fundet en Del Brudstykker. De er dog sjældent udtrukne i Pæreform, men for et Par Aar siden fandtes der ved Taastrup nær Aarhus et Par lignede, som var udtrukne paa samme Maade som Ringen fra Lydum. Ellers kendes den Gruppe af Ringe foruden fra Danmark navnlig fra Syd- og Mellemsverrige og Nord-

tyskland. Det største Stykke er fra Pommern og ligger i Museet i Kolberg (Vægt 1880 gr.). I Tid er de fra det 6. Aarhundrede og et Stykke ind i det 7.

Vi ser, at de hører hjemme i den Kreds, der i Perioden mellem 500 og 800 var præget af Germanernes Kultur, af deres noget barbariske Smag for det djærve og kraftige, svære og solide, men som dog netop i denne Periode udviklede en fin og elegant Stil, Dyreornamentikken. Noget af det ejendommeligste ved den germanske eller efterromerske Jernalder er netop dens Rigdom paa Guld. Det forklarer Arkæologerne saaledes: I Løbet af det 5. Aarhundrede rykkede Vestgoterne ind i Italien, og samtlige vestromerske Provinser kom i Hænderne paa germanske Folk, hvis Fyrster tog Gaver og Subsudier af Romerne. 459 bevilgede Kejser Leo dem f. Eks. 300 Pund Guld aarlig. Den sidste Kejser, hvis Guldmønter er fremdraget i større Tal af germansk Jord, er Anastasius, 491–518. Fra Goterne førtes Mønter og Guld mod Nord og blev bl. a. oparbejdet i disse vægtige, massive Halsringe. De nordlige barbariske Folks Guldalder stammer da til syvende og sidst fra de kejserlige Subsudier og Plyndring af rige Provinser. Vi maa dog ikke tro, disse vældige Skatte blev nogenlunde jævnt fordelt mellem vore Forfædre. De blev i Stormændenes Hænder og tjente næppe i særlig høj Grad Handelsomsætningen. Dertil var deres Kultur ikke moden. Gullet sattes nødigt i Omløb, man rugede over det med en mystisk Ærefrygt, som den kendes fra Nibelungenlied og Beowulfs Drapa. Derfor gemtes meget af denne Guld i Jorden. Det er derfra Skattefundene stammer; de kunde blive saa omfattende som et stort svensk Fund paa over 12 kg Guld.*)

*) De forhistoriske Tider i Europa II, 434. Haakon Stretelig: Jernalderen i Central-, Vest- og Nordeuropa.

Det er ikke sikkert, at Ringen paa Lydum Hede stammer fra et saadant bortgemt Depot. Der kan tænkes andre Muligheder. Den Stormandskvinde, der har baaret Ringen, kan have tabt den ved en Tilfældighed. Men en Stormand har kunnet sætte en saadan Eftersøgning i Gang, at Ringen nok skulde være blevet fundet. Jeg tror derfor ikke, den er et tilfældigt Miste. Snarere hører den til de saakaldte Offerfund.

Det Sted, hvor den blev fundet, ligger tæt Syd for den i Kanten af Lydum Plantage værende Planteskole og 120 m S. for Klaahøj med Generalstabsmærket. Hvor langt Ringen har slæbt paa Harven, ved Karlen ikke bestemt, men det kan ikke have været ret langt. Paa dette Sted bar Heden ikke Spor af nogen Sinds tidligere at have været dyrket; men paa begge Sider af Findestedet har Heden derimod tidligere været dyrket. Mod Vest var der Digevoldingsmarker vel nok fra keltisk Jernalder*), og mod Øst har Jorden været dyrket i Agre af Nutidsform, men Dyrkningen er opgivet før Udskiftningen**). Forøvrigt er Heden rig paa Oltidsgrave. Men det Sted, hvor Ringen i sin Tid blev lagt ud, var urørt Hede.

Saxo fortæller, at Kong Frode lod »ophænge en saare tung Armring paa alfar Vej«, og at »saa stor var Frodes kongelige Myndighed, at selv Guld, der var lagt frem, saa enhver kunde tage det, var saa sikkert, som det laa gemt bag de stærkeste Laase«. — Denne Beretning maa man vel tage som et Vidnesbyrd om, at der endnu paa Saxos Tid var en Overlevering om, at der havde været en Tid, da man

---

*) Fra Ribe Amt 1934, 387 ff. Prof. Gudmund Hatt: Oltidsagre i Ribe Amt.

***) Fra Ribe Amt 1932, 214.

udlagde Guld, »saa enhver kunde tage det«. Men Grunden til, at man udlagde det, var gaaet i Glemme. Man kommer nok Sandheden nærmest, naar man antager, at Ringen er lagt ud paa Lydum Hede af en religiøs Grund, som et Offer.

H. K. Kristensen.
